

Zick Zack 4 Skrivrummet övningsbok

Bearbetad text och bild
Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-523-5757-6

SPSM-verksnummer: 41303

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer +46 10 473 50 00.

Trevlig läsning!

Innehåll

Information om de olika formaten och text till läsaren	1
E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	4
Sidspecifika förändringar	5
Pedagogiska tips	10
Bildbeskrivningar	12

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter.

Det finns många bildbeskrivningar.

Det finns en svällpappersbild med.

Viktiga ord och ord som ska användas i uppgifter är markerade med kursiv stil.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

E-bok i Textview-format

En e-bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som till exempel fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter.

Det finns många bildbeskrivningar.

Det finns en svällpappersbild med.

Viktiga ord och ord som ska användas i uppgifter skrivs med VERSALER.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Tryckt punktskrift

Punktskrift kan tryckas på två olika sätt. För de som är ovana punktskriftsläsare är punktskriften tryckt med dubbelt radavstånd. Det kallas för glesskrift. För de som är mer vana är punktskriften tryckt med enkelt radavstånd, så kallad tätskrift. Boken kan även tryckas enkelsidigt eller dubbelsidigt.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt bearbetad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Pdf:en finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner pdf:en som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Ett tips om du vill skriva ut den är att skriva ut flera miniatyrsidor på samma ark. Det går förstås också bra att läsa **Svartskriftskopia av punktskriftsboken** digitalt.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

Du ska nu få lära dig att skriva olika typer av texter.

Det finns många bildbeskrivningar.

Det finns en svällpappersbild med.

Viktiga ord och ord som ska användas i uppgifter är markerade med kursiv stil.

Lycka till!

Skicka gärna dina synpunkter på anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt bearbetade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Det finns en svällpappersbild med till sidan 38.
- Zick och Zacks text i pratbubblorna skrivs, som brödtext i elevens bok, före uppgiften som texten i pratbubblan avser, så här: Zick säger: Zack säger:
- Stryk under och Ringa in har i elevens bok ersatts med Markera.
- Exempelord har kursiverats. De i svartskriften färgade och understrukna orden har även de kursiverats. (I Textview skrivs kursiva ord med versaler).
- Dra streck har ersatts med Para ihop.
- Rita, har (om uppgiften inte ändrats helt, eller utgått) ersatts med Beskriv.
- Tabeller har gjorts om till listor.
- I början på varje kapitel har de färgade orden som ska sättas in i texten skrivits direkt i instruktionen.
- Där eleven ska bedöma flera texter står en bedömning efter varje text.
- Före listor med ord som eleven ska använda har ordet "Ord:" lagts till. Det kan även vara andra listor som t. ex. "Adjektiv:", "Sambandsord:" osv ... Före sådana listor har ett inledande ord lagts till. Se t ex sid 10.
- Svarsfälten (---) i löptext har numrerats. Då kan eleven skriva siffran följt av svaret.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

10

Uppgift a. Uppgiftstexten ersatt med:

Skriv in de markerade orden ovan på rätt plats i texten. Ordet *Inledning* är inskrivet som exempel i texten nedan.

15

Eleven behöver läsa bildbeskrivning och bildtext för att lösa uppgiften.

18

Skriv gärna ut orden så kan eleven markera de ord som använts.

27

Rutnätet är omgjort till åtta numrerade rader med sju bokstäver på varje rad. I varje rad gömmer sig vågrätt ett ord.

38

Svällpappersbild finns.

57–57

Eleven har inte tillgång till instruerande bilder. Arbeta istället sida vid sida med eleven och gå igenom varje moment. Ge eleven något att markera ögon och mun med. Sista punkten i instruktionen lyder:

10. Nu har du ett spöke. En figur klädd i lakan med utsträckta armar. Du kan klistra fast ögon och mun.

59

Uppgifterna på sidan har utgått och ersatts med: Beskriv hur du borstar tänderna?

1. ---
2. ---
3. ---
4. ---

61

Rita enkla bilder har tagits bort.

63

Uppgiften skrivs i listform med en inledande nyckel.

d. Fyll i de ord som saknas i listan.

Nyckel:

so = singular obestämd form en/ett

sb = singular bestämd form den/det

po = plural obestämd form flera

so: en burk

sb: ---

po: burkar

osv ...

65

Instruktionen har ändrats till: Skriv de 12 orden under rätt rubrik.

68

Uppgifterna är ändrade. Eleven får i uppgift att tänka ut något de kan och som de kan skriva en instruerande text om.

- Leta exempel på instruktioner på nätet. Det ska vara beskrivningar hur man gör saker.
- Bestäm vad din instruerande text ska handla om. Välj något av det du hittat, eller välj något du kan.

Min text ska handla om ---

- Tänk igenom alla steg som behövs. Hur många steg blev det?

95

På uppgift d står en mening vid varje bild istället för bilderna.

96

Uppgift e skrivs:

- Visa vilka texter som hör ihop med vilken sensmoral (a-c).

Sensmoral

a = Den som ljuger blir snart avslöjad.

b = Det finns olika sätt att visa tacksamhet.

c = Tänk alltid efter före.

Eleven ska sen svara med a, b eller c efter texterna.

98

Uppgift b skrivs:

b. Para ihop verben i presens (nutid, 1–6) med verben i preteritum (dåtid, a–f).

1. springer
2. dyker
3. säljer
4. gör
5. är
6. går

- a) sålde
- b) gjorde
- c) var
- d) gick
- e) sprang
- f) dök

102

Istället för att markera med färger så skriver eleven h för hästen och å för åsnan.

110

Titta också på bilden är ersatt med: Läs också bildbeskrivningen.

126

Uppgift H har ändrats.

Läs texten och fundera på om du skulle behöva bildbeskrivningar eller taktila bilder för att förstå ännu bättre?

127

Sidan utgår.

131

Uppgift d skrivs:

d. Till vilken rubrik passar orden? Svara med något av följande (exempel: r1 = rubrik 1):

- r1 = Hur bildas istappar?
- r2 = Varför byter en del djur päls på vintern?
- r3 = Vattnets kretslopp
- r4 = En myggas livscykel

1. vattenånga ---

osv ...

132

Uppgift e skrivs:

e. Skriv de 12 verben vid rätt text.

Verb: avdunsta, frysa, kondensera, smälta in, suga, rinna, leva, upptäcka, flyga, överleva, droppa, byta

Texter:

- Så odlar man honung. ---
- Varför byter en del djur päls på vintern? ---
- Vattnets kretslopp. ---
- Hur bildas istappar? ---

133

Uppgift f omarbetad så att eleven kan arbeta självständigt.

138

Uppgift f skrivs:

f. Vilka ord ska stå vid ---? Ta hjälp av informationen i uppgift e.

- Fast form (is) till Flytande form (vatten) ---
- Flytande form (vatten) till Gasform (vattenånga) ---
- Vattenånga till Vatten ---
- Vatten till is ---
- Samtala

140

Titta på bilderna är ersatt med:

Läs bildbeskrivningarna

1. Pojken badar i ett badkar med varmt vatten. ---
2. Det varma vattnet stiger uppåt och når fönstret. ---

3. Pojken öppnar fönstret. Ute snöar det.

Sedan skiner solen och vattnet rinner av fönstret. ---

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här finns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med till exempel ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.
- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.

- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de bearbetade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
  - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
  - <https://webbutiken.spsm.se/>
  - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritar bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

3

Zick är en liten figur med lång näsa, tecknad som flicka.

Zack har också lång näsa, tecknad som pojke.

10

Tecknad bild på två svarta grisar som går och bökar i jorden. Bredvid dem går två höns och pickar på marken. Bakom grisarna ligger två mindre trähus med halmtak. Det finns också två trätunnor i hagen.

11

Tecknad bild på 6 barn som är utklädda till vikingar. De har mantlar, stora stövlar och hjälmar av järn. I händerna håller de svärd och sköldar.

15

Foto av en kvinna och en man som flyger fallskärm. Det är blå himmel och runt fotot är det 4 tecknade moln. I ett av molnen står det april 20 fredag.

17

Tecknad bild av en hund som sitter på ett bord. En kvinna med lång vit rock och ett stetoskop om halsen undersöker hundens tass genom att titta på tassens med ett förstoringsglas.

25

Tecknad bild på 3 apor. De har ett berg av sten som de kan klättra på. På marken nedanför apberget ligger 4 bananskal.

36

Foto av en hjord renar som har samlats innanför staket. De har stora horn på huvudet. Det är snö på marken.

37

Foto av en renko som står vid ett träd. Löven är gula, gröna och lite röda. Hon har små horn på huvudet.

50

Foto på ett lodjur med snö i bakgrunden. Lodjuret liknar en katt med beige och brunspräcklig päls. Det som kännetecknar lodjuret är de svarta tofsarna längst upp på öronens spetsar.

74

Tecknad bild av en röd brandbil. Framför brandbilen står en brandman med sin blå uniform. Stegen på bilen är upphissad och i korgen står en brandman. I ett höghus bredvid ropar en man hjälp, hjälp från tredje våningen.

77

Tecknad bild av en flicka som cyklar. Hon har blåa shorts och en blå t-shirt på sig. Hennes långa hår är lila och hon har en orange hjälm på huvudet.

80

Tecknad bild på två stora muffins. Den ena muffinsen har ljus botten, lila frosting med gula pärlor och en jordgubbe på toppen. Den andra muffinsen har mörk botten, gul frosting med lila och blå strössel och en maräng på toppen.

84

Tecknad bild på de sju små dvärgarna från Snövit. De står på rad och har alla gröna byxor och en grön tröja. Runt midjan sitter ett gult skärp och skorna är också gula.

På huvudet har de en stickad mössa. Alla har olika färger och på mössan står deras namn: Kloker, Trötter, Blyger, Glader, Toker, Butter och Prosit. De har samma ansiktsuttryck som sitt namn.

93

Tecknad bild på ett lejon som ligger under ett träd. Lejonet är instängt i ett stort, rött nät. Bredvid lejonet står en liten mus på en sten.

94

Tecknad bild på ett tomt nät.

99

Tecknad bild på tre flickor. Den första är arg, den andra är ledsen och den tredje är glad.

102

Tecknad bild på en brun häst som sitter med ryggen lutad mot ett träd.

107

Tecknad bild på en brun tjur och en tjuv som kramar om varandra. Tjuven har en påse med körsbär hängandes på armen.

110

Tecknad bild på en hare som ligger utsträckt under några träd och sover. En sköldpadda går bort från haren. Framför sköldpaddan står en skylt med texten mål.

125

Tecknad bild på ett rött hus. Taket är täckt av snö och istappar hänger ner från taket.

126

Foto av en biodlare. Personen har en vit dräkt, vita handskar och en vit hatt med en rät som hänger ner runt huvudet. I handen håller personen en träram med vaxkakor och bin som sitter på ramen.

128

En tecknad bild av en jättestor mygga som sticker en man på näsan. Myggan är lika stor som mannen och den räcker ut tungan och slickar sig om munnen.

129

Foto av en älg med stora horn på huvudet.

130

Foto av en fjällräv med vit päls. Det är snö på marken runtomkring räven.